

BETALA FÖR INTYGGEN!

AB-landstingets regler strider mot avtalet!

»Arvoden försvinner i läkarnas fickor». Så rubricerade Dagens Nyheter nyligen en stort uppslagen artikel om hur läkare i Stockholms läns landsting hanterar den ersättning som polis och åklagare betalar för läkarintyg i rättsliga ärenden. Miljoner hamnar hos läkarna i stället för att gå till sjukhusen, hävdade DN:s journalist.

I DN-artikeln insinueras att läkarna orättmätigt tillskansar sig pengar för ett lättförtjänt och lukrativt extraknäck. Artikeln bör kanske ses som ännu ett inslag i de närmast läkarfientliga reportage som inleddes i somras med bl a en mycket missvisande artikel om den privata vårdsektorns kostnader (se ledaren i Läkartidningen 26–27/96).

Verkligheten är – som så ofta – något mera komplicerad än den svartvita mediavärld som DN:s »grävande» journalister brukar kunna nå fram till.

Det kan finnas anledning att gräva litet djupare och något kommentera DN:s uppgifter och beskriva intygens roll i läkarnas verksamhet.

Intygsskrivande utgör en regel­mässig, inte oväsentlig del av många läkares vardagliga arbete. Vanligast är naturligtvis sjukintyg och andra intyg till försäkringskassan, försäkringsbolag och sociala myndigheter, t ex inför rehabilitering av patienter, förtidspensionering eller liknande. Det är en hel del blanketter och anvisningar att hålla reda på.

Men härutöver belastas åtskilliga läkare av ett särskilt slags intyg, som främst har sin bakgrund i samhällets våldsbrottslighet – de s k rättsintygen.

Om dessa stadgas det i förordningen om åligganden för hälso- och sjukvårdspersonal inom den offentliga vården:

»En läkare ... är skyldig att, i den omfattning övriga åligganden inte hindrar det eller det annars inte finns

särskilda skäl däremot, utföra undersökningar och ge utlåtande över dessa på begäran av länsstyrelse, domstol, åklagar­myndighet eller polis­myndighet.»

Till skillnad från t ex sjukintyg är ett rättsintyg inte en enkel blankett där man huvudsakligen kan kryssa för ett antal rutor och kortfattat avge omdömen. Läkaren skall i rättsintyget ytterst noggrant anteckna varje iakttagelse av betydelse rörande de brottsoffer eller misstänkta som läkarundersökts.

En rad administrativa uppgifter skall ges om identitet, tid, plats, undersökare etc i samband med undersökningen. Varje sår, varje fraktur, varje svullnad m m skall beskrivas i detalj avseende kroppsdel, utseende, storlek, riktning och exakt anatomin­skt läge. Provtagningar och sjukvårdande insatser skall redovisas.

Läkaren skall dessutom göra egna bedömningar av händelseförlopp, skadornas ålder, om skadan kan vara självfö­rväldad, risken för bestående men, om skadan varit livshotande etc.

Det är således ett synnerligen grannliga åliggande som kräver stor omsorg och kunskap.

Uppgifterna lämnas under personligt ansvar, och på begäran skall läkaren även kunna föredra innehållet inför domstol. Om intyget i något avseende skulle visa sig vara felaktigt kan läkaren bli skadeståndsansvarig.

Det säger sig självt att detta är en tidskrävande uppgift. Det vanliga är att skrivandet av ett rättsintyg tar 3–4 timmar i anspråk. Som framgår av föreskriften ovan kan läkaren inte vägra att utfärda rättsintyg, och därtill ställs kravet att intyget skall avges utan onödigt dröjsmål.

Det kan nämnas att läkarna i Sverige årligen måste skriva mellan 20 000 och 25 000 rättsintyg. Endast

en bråkdel – ca 1 500 – skrivs av rättsmedicinare.

Med hänsyn till bl a den allmänna rättssäkerheten måste intygen skrivas snarast möjligt efter den akuta behandlingen som vanligen sker vid sjukhusens kirurgakuter. Det löpan­de patientarbetet medför att intygen normalt inte kan skrivas förrän efter arbetspassets slut, dvs på läkarens fritid.

De som kritiserar detta borde överväga vilka konsekvenserna skulle bli på våra akut­mottagningar om åtskilliga tusen läkararbetsdagar skulle behöva tas undan – dessutom tämligen oplanerat – från det egentliga vårdarbetet. Många patienter skulle bli lidande och få orimliga väntetider.

Oavsett dessa sakskäl för dagens ordning kan det konstateras att Dagens Nyheter­skribent blivit missledd av den intygstaxa som 1995 faststälts av Stockholmslandstingets Hälso- och sjukvårdsnämnd. Det gäller den punkt enligt vilken intyg­ersättningarna skall gå till respektive sjukhus i stället för till läkarna.

Detta är en ensidigt antagen föreskrift som ej varit föremål för någon förhandling med Stockholms läkar­förening. I själva verket är föreskriften ett avsteg från kollektivavtalet, som klart säger att läkaren har rätt att själv debitera för rättsintyg som skrivits utanför ordinarie arbetstid. Inga fel har alltså begåtts av läkarna!

Det är också högst rimligt att läkarna skall ha betalt för detta kvalificerade expertarbete. Det måste även i framtiden gå att teckna avtal med landstingen så att läkarna antingen ersätts direkt av t ex polis- eller åklagar­myndigheterna, eller att arbetsgivar­na betalar övertidsersättning.

Visar sig detta vara omöjligt måste Läkarförbundets krav bli en lag­ändring för hanteringen av rättsintygen. •